

Inbreng verslag van een schriftelijk overleg

De vaste commissie voor Economische Zaken heeft een aantal vragen en opmerkingen aan de Minister van Economische Zaken voorgelegd over de brief d.d. 23 december 2016 over de evaluatie van de Winkeltijdenwet (Kamerstuk 34 647, nr. 1).

De voorzitter van de commissie,
Vermeij

Adjunct-griffier van de commissie,
Kruithof

Inhoudsopgave

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
II. Antwoord / Reactie van de Minister	9

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de evaluatie Winkeltijdenwet. Naar de mening van deze leden is duidelijkheid over de Winkeltijdenwet zeer gewenst. Zij hebben dan ook verheugd kennisgenomen van de evaluatie. Deze leden hebben nog enkele aanvullende vragen en opmerkingen.

De leden van de VVD-fractie merken op dat bijna twee derde van de winkeliers die gevestigd zijn in een gemeente waar de winkels op zondag niet open mogen zijn, concurrentie ervaart van winkels in nabijgelegen gemeenten waar dat wel mag. Zij vragen hoe deze oneerlijke concurrentie opgelost kan worden.

Gemeenten kunnen ondernemers niet dwingen hun winkel open te stellen. Dit kan echter wel worden afgesproken door private partijen. Door middel van een clause in het huurcontract, eventueel met bijbehorend boetebeding, kunnen winkeliers zichzelf verplicht hebben tot winkelopenstelling op zondag. De leden van de VVD-fractie zijn dan ook van mening dat dit een privaatrechtelijke afspraak tussen exploitant en winkelier is. Wel vragen zij hoe de Minister denkt over winkeliers die door de exploitant verplicht worden om de winkel op zondag dicht te houden, terwijl de gemeente zondagopenstelling toestaat en de winkelier zelf ook open wil zijn.

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de reactie van de Minister van Economische Zaken op de evaluatie van de Winkeltijdenwet. Wel hebben zij nog enkele opmerkingen en vragen over deze reactie.

De leden van de PvdA-fractie lezen dat een minderheid van 21% van winkeliers liever niet op zondag open zou gaan. Deze vragen hoeveel van deze 21% alsnog op zondag open gaat. Houden de gemeenten voldoende rekening met kleine, lokale ondernemers die wellicht niet open willen maar door toenemende druk van concurrerende grote ketens worden gedwongen mee te gaan en die toch op extra kosten worden gejaagd door bijvoorbeeld de zondagtoeslag die zij moeten betalen?

Daarnaast lezen de leden van de PvdA-fractie dat ongeveer de helft van de gemeenten met meer dan 50.000 inwoners concurrentiedruk ervaart van naastgelegen gemeenten die wel hebben gekozen voor regelgeving wat betreft het openstellen van winkels op zondag. Deze leden vragen hoe de wens van de ene gemeente om de zondagsrust in ere te houden zich verhoudt tot de wens van de andere gemeente om winkels open te stellen op zondag. Welke maatregelen neemt de Minister om een eventuele concurrentieslag veroorzaakt door verschillende gemeentelijke besluiten ten opzichte van de openstelling van winkels op zondag te beteugelen? Hoe kunnen de retaildeals hierin een rol spelen? Daarnaast zijn deze leden

benieuwd hoe de stem van de kleine ondernemers in dergelijke gesprekken naar voren kan worden gebracht.

De leden van de PvdA-fractie is opgevallen dat zo'n 4% van de winkeliers open is wegens contractuele verplichtingen. Hoe verhoudt de uitspraak van de Minister dat gemeenten ondernemers niet kunnen dwingen hun winkel open te stellen zich tot het feit dat ondernemers in huurcontracten gedwongen worden hun winkels open te stellen?

De leden van de PvdA-fractie lezen dat het vaak mogelijk is om onder een boetegeding uit te komen en dat er niet altijd streng gehandhaafd wordt op openstelling. Dit vinden deze leden onvoldoende. Een ondernemer kan en mag niet verplicht worden zijn winkel te openen op zondag ook niet wanneer dat middels foutieve contracten wordt vermeld. Deze leden vinden dat de kleine ondernemers niet onnodig op kosten moeten worden gejaagd om een besluit aan te vechten. Zij willen daarom weten waarom er niet naar wettelijke middelen wordt gekeken om in te grijpen in deze situatie. Waarom wordt er niet harder opgetreden tegen de belangenvereniging voor verhuurders, de Raad voor Onroerende Zaken?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de evaluatie van de Winkeltijdenwet en de bijbehorende kabinetsreactie. Zij hebben hierover enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de SP-fractie lezen in de kabinetsreactie op de evaluatie van de Winkeltijdenwet dat een minderheid van 21% van de winkeliers liever niet op zondag open wil zijn, maar dat 4% van alle winkeliers zich gedwongen ziet dit toch te doen vanwege onder andere contractuele verplichtingen met de verhuurder. Deze leden lezen voorts dat 7% van de huurovereenkomsten van winkeliers een boetebeding bevat. Zij vragen de Minister toe te lichten welke mogelijkheden een winkelier heeft een boete als gevolg van dergelijke clausules aan te vechten indien sprake is van overmacht en in hoeverre jurisprudentie bestaat op dit vlak. Zij zijn tevens benieuwd, indien jurisprudentie uitwijst dat winkeliers op deze manier verplicht kunnen worden op zondag open te zijn, of dit tot andere dan personele problemen bij kleine winkeliers kan leiden. Deze leden zouden ook graag van de regering horen hoe hoog boetes kunnen oplopen en of het recente voorbeeld in het Groninger winkelcentrum Paddepoel hierbij exemplarisch is¹.

De leden van de SP-fractie lezen in de evaluatie van de Winkeltijdenwet dat naast contractuele afspraken met de verhuurder 4% van de winkeliers 's zondags open is in verband met afspraken met de winkelformule waarbij deze winkelier is aangesloten. Deze leden zijn benieuwd of dergelijke franchiseovereenkomsten ook een boetebeding bevatten, of dit volgens de nieuwe Nederlandse Franchise Code nog steeds onderdeel van franchiseovereenkomsten hoort te zijn en tot welke hoogte de schade voor een kleine zelfstandige bij een dergelijke boete kan oplopen.

De leden van de SP-fractie lezen in de evaluatie dat 43% van de niet op zondag geopende winkeliers geen gevolgen voor de omzet ervaren en dat 23% van hen geen inzicht in de gevolgen voor de omzet heeft van het niet 's zondags geopend zijn. Deze leden vinden hiervoor in de evaluatie echter geen verklaring en verzoeken de Minister deze alsnog te geven.

¹ <http://www.dvhn.nl/groningen/Rechter-verplicht-zondagopening-Paddepoel-21635368.html>

De leden van de SP-fractie lezen in de evaluatie dat 42% van de winkeliers geen inzicht heeft in omzetstijging, geen omzetstijging ervaart of zelfs een omzetsdaling ervaart. Deze leden zijn benieuwd of de Minister van mening is dat boetebedingen gerechtvaardigd zijn indien bijna de helft van de op zondag geopende winkeliers geen omzetstijging ervaart. Tevens lezen zij dat de Minister van zins is in te zetten op niet-wettelijke maatregelen om onwenselijke maatregelen in dergelijke situaties zoveel mogelijk te voorkomen en dat de Raad Onroerende Zaken (ROZ) in haar modelcontract de mogelijkheid opneemt een onderbouwd verzoek te doen om niet op (alle) zondagen open te gaan door een modelclausule op haar site te plaatsen die in het bestaande modelcontract kan worden geplaatst. Deze leden zijn benieuwd of deze bepaling wordt opgenomen in een nieuw door de ROZ op te stellen modelcontract of de bijbehorende algemene bepalingen en wanneer deze modelovereenkomst zal verschijnen.

De leden van de SP-fractie lezen in de kabinetsreactie dat ongeveer de helft van gemeenten met meer dan 50.000 inwoners concurrentie ervaart van omliggende gemeenten terwijl dit niet geldt voor kleinere gemeenten. Deze leden zijn benieuwd of bekend is of dit ook geldt voor de winkeliers in de betreffende gemeenten en hoe de verhoudingen zijn tussen de winkeliers in kleine gemeenten enerzijds en gemeenten groter dan 50.000 inwoners anderzijds. Zij lezen overigens in de evaluatie dat slechts een klein deel van de niet op zondag geopende winkeliers aangeeft dat zij omzetsdaling ervaren doordat consumenten naar andere steden gaan om 's zondags te winkelen.

De leden van de SP-fractie lezen in de evaluatie dat 28% van de geënquêteerde werknemers verplicht is om op zondag te werken, al dan niet volgens de cao, en dat 24% zich onder druk gezet voelt om op zondag te werken. Deze leden willen graag een reactie van de Minister hierop gezien het feit dat de Minister stelt dat werknemers zich niet onder druk gezet voelen.

De leden van de SP-fractie lezen in de evaluatie dat volgens vakbonden werkgevers de zondagtoeslag willen afschaffen en dat op zondag regelmatig sprake is van onderbezetting, in meerdere mate bij het grootwinkelbedrijf. Deze leden vragen de Minister toe te lichten of hierbij correlatie kan bestaan met het grote aandeel winkeliers dat geen of slechts geringe omzetstijging ervaart, welke gevolgen de geconstateerde onderbezetting heeft voor werknemers en of het naar de mening van de Minister gerechtvaardigd is de kosten van de extra inzet van personeel, terwijl er geen omzetstijging is, af te wentelen op werknemers. Tevens vragen zij de Minister toe te lichten of de keuze voor goedkoper en vaak jonger personeel gevolgen heeft voor de bedrijfsvoering van de betreffende winkels.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben de volgende vragen over de evaluatie van de Winkeltijdenwet.

De leden van de CDA-fractie lezen dat dat de gegeven beleidsvrijheid aan gemeenten leidt tot een differentiatie in winkeltijden afhankelijk van de voorkeuren van de lokale bevolking. Verder lezen zij dat gemeenten veelal een integrale belangenafweging maken, waarin ruimte is voor economische belangen alsook voor de waarde die aan de zondagsrust gegeven wordt. Toch zullen er ook gemeenten zijn die kiezen voor een verruiming van het open zijn op zon- en feestdagen en mogelijk ook de winkeltijden waar bepaalde kleine werkgevers helemaal niet op zitten te wachten. Deze ondernemers kunnen besluiten dicht te blijven, maar mogelijk leidt dit wel

tot omzetverlies aan grote winkelketens. Kan de Minister aangeven hoe deze specifieke groep ondernemers deze situatie ervaart in gemeenten met een ruime zondagsopenstelling, zowel moreel als financieel?

Aansluitend hierop vragen de leden van de CDA-fractie hoe de Minister aankijkt tegen ondernemers die verplicht open moeten zijn op zondag. Gemeenten kunnen dit misschien niet opleggen, maar private partijen wel. Technisch gezien mag het dan zo zijn dat een kleine zelfstandige officieel moet instemmen met een huurcontract met hierin een clause, eventueel met bijbehorend boetebeding, om verplicht op zondag open te zijn. Het is echter de vraag of de kleine zelfstandige hierbij wel een vrije keuze heeft. De kleine zelfstandige heeft hoogstwaarschijnlijk onvoldoende onderhandelingsmacht om, indien hij niet verplicht op zondag open wil zijn, deze verplichting en boetebepaling uit het contract te halen. Aan de andere kant zal het niet ondertekenen van het huurcontract, omdat de kleine zelfstandige niet op zondag open wil zijn, in veel situaties ook geen reële optie zijn. Deze kleine zelfstandige zit hierdoor klem, terwijl bij een eerlijke economie ook hoort dat een kleine zelfstandige de mogelijkheid zou moeten hebben om te kunnen genieten van de bijvoorbeeld de zondagsrust. Het is geen wenselijke situatie dat kleine zelfstandige ondernemers moeten kiezen tussen twee kwaden: een 24 uurseconomie met zeven dagen per week werken of een flink omzetverlies aan de grote winkelketens. De kleine werkgever zit hierbij helemaal klem indien hij een boete moet betalen indien hij zijn winkel niet op zondag open doet. Hierdoor kan de kleine werkgever helemaal in financiële problemen komen. De Minister geeft in zijn brief aan dat de kleine zelfstandige kan proberen door een onderbouwd verzoek aan de verhuurder om niet open te zijn op zondag en dat boetebedingen niet altijd worden gehandhaafd. Indien dit echter niet het geval blijkt te zijn heeft de kleine zelfstandige wel degelijk een probleem. Uit de praktijksituatie van een ondernemer in het Groninger winkelcentrum Paddepoel blijkt namelijk dat de gang van de rechter ook geen oplossing is. Bij een rechtszaak hierover was de uitspraak van de rechter dat deze ondernemer vanwege het huurcontract de boete moet betalen en verplicht op zondag open moet zijn. Wat wil de Minister daarom gaan veranderen zodat de kleine zelfstandige echt een keuze krijgt en niet alleen een fictieve keuze waarbij de (financiële) gevolgen voor deze kleine zelfstandige groot kunnen zijn?

De leden van de CDA-fractie hebben daarnaast vragen over de mogelijke aanzuigende werking van gemeenten waar de winkels open mogen zijn op zondagen voor nabijgelegen gemeenten. In de brief geeft de Minister aan dat bijna twee derde van de winkeliers die gevestigd zijn in een gemeente waar de winkels op zondag niet open mogen zijn concurrentie ervaart van winkels in nabijgelegen gemeenten waar dat wel mag. Hoe kijkt de Minister hier tegenaan? Leidt dit er toe dat gemeenten besluiten dat winkels ook maar op zondag open mogen zijn terwijl zij dit eigenlijk niet willen?

De leden van de CDA-fractie zijn benieuwd wat de verwachting is over de hoogte van de toeslagen bij werken op zondag in de komende jaren. Zullen deze sterk gaan afnemen? Zo ja, wat zullen hiervan de verwachte gevolgen zijn en vindt de Minister deze gevolgen wenselijk?

Tot slot hebben de leden van de CDA-fractie de vraag of gemeenten ook mogen besluiten dat winkels op alle feestdagen open mogen zijn. Zo ja, vindt de Minister dit wenselijk? Welke gemeenten hebben dit beleid en hoe wordt dit ervaren door kleine zelfstandigen en inwoners in deze gemeenten?

Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben kennisgenomen van de evaluatie van de gewijzigde Winkeltijdenwet. Deze leden hebben hierover enkele kritische opmerkingen en vragen.

De leden van de ChristenUnie-fractie lezen dat twee derde van de ondervraagde winkeliers in gemeenten waar men niet open mag op zondag, concurrentie ervaart van winkels in gemeenten waar dit wel mag. Ook geeft de helft van de gemeenten met meer dan 50.000 inwoners aan concurrentie te ervaren van omliggende gemeenten. Deelt de Minister de mening dat de Winkeltijdenwet op deze manier een onwenselijk waterbedeffect oplevert?

De leden van de ChristenUnie-fractie wijzen op de situatie dat 21% van de ondervraagde winkeliers liever niet op zondag open wil zijn. Toch heeft 7% van de winkeliers een huurcontract met boetebeding, waarvan slechts 22% aangeeft in staat te zijn onder dit boetebeding uit komen. Welke conclusie trekt de Minister uit deze gegevens? Hoe wil de Minister voorkomen dat er oneigenlijke druk op winkeliers wordt uitgeoefend om op zondag open te gaan? Nu blijkt dat winkeliers contractueel gedwongen worden om op zondag open te gaan, vragen deze leden of de Minister bereid is om het amendement-Schouten c.s. (Kamerstuk 32 412, nr. 11) alsnog in de wet op te nemen zodat winkeliers niet contractueel verplicht kunnen worden op zondag open te gaan.

De leden van de ChristenUnie-fractie lezen dat 24% van de ondervraagde werknemers zich onder druk gezet voelt om op de zondag te werken. Is de Minister bereid maatregelen in te stellen om deze groep een heldere rechtspositie te geven, waardoor werknemers niet onder druk gezet kunnen worden om op zondag te werken? Deze leden lezen dat ongeveer twee derde van de respondenten die werkzaam zijn op zondag heeft aangegeven het niet prettig te vinden om op zondagen te werken. Deelt de Minister dat dit een zeer onwenselijke situatie is?

De leden van de ChristenUnie-fractie lezen dat bijna 90% van de ondervraagden die niet op zondag werken het ook als niet prettig zouden ervaren om dit wel te moeten doen. Is de Minister het dan eens dat de voortschrijdende normalisering van het werken op zondag ontmoedigd moet worden, zodat deze groep niet gedwongen wordt op zondag te werken?

De leden van ChristenUnie-fractie constateren dat juist kleine ondernemingen hun positie hebben zien verslechteren ten opzichte van grote bedrijven door de gewijzigde Winkeltijdenwet. Deze leden vragen of de Minister bereid is de wijzigingen aan de Winkeltijdenwet terug te draaien, gezien uit de evaluatie blijkt dat winkeliers in plaats van meer keuzevrijheid een inperking van hun vrijheid ervaren?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie constateren op basis van de evaluatie van de gewijzigde Winkeltijdenwet dat er veel zaken zijn die in de praktijk niet goed blijken te werken. De gevraagde belangenafweging vindt onvoldoende plaats. Ook maakt de evaluatie duidelijk dat werknemers vaak niet geraadpleegd worden, terwijl zij in overgrote meerderheid op zondag niet willen werken. Daar moet bij gemeenten meer aandacht voor komen. Ook ligt hier een belangrijke verantwoordelijkheid voor het Rijk. Een ander belangrijk punt is dat veel winkeliers min of meer gedwongen worden om op zondag open te gaan. Het probleem van de winkelboete moet naar hun

mening snel opgelost worden. Ook het aspect van opgedrongen of gedwongen openstelling op zondag vraagt om een oplossing.

De leden van de SGP-fractie vinden het niet gewenst dat winkels op zondag opengaan, omdat de zondag vanuit zowel godsdienstige, maatschappelijke als sociale overwegingen belangrijk is als dag van rust en bezinning. Dat blijkt ook uit de ontevredenheid met de openstelling onder werknemers. Zij hebben recht op een vrije zondag. In de praktijk moeten zij echter vaak werken op de zondagen. Ook ervaren ondernemers druk om op de zondag open te gaan vanwege concurrentieoverwegingen. Het principe van de vrije zondag komt hiermee onder druk te staan. Vraagt serieuze toetsing aan het belang van de zondagsrust niet om veel beperktere winkelopenstelling dan nu het geval is? Wordt niet veel te eenzijdig naar de economische invalshoek gekeken? Is de Minister bereid de zondagsopenstelling te heroverwegen?

De leden van de SGP-fractie merken op dat de Minister schrijft dat de evaluatie laat zien dat zondagsopenstelling doorgaans geen negatieve gevolgen heeft voor werknemers. Zij voelen zich niet onder druk gezet om op zondag te werken. Deze leden zijn van mening dat deze stelling op grond van het evaluatierapport niet houdbaar is. Volgens het evaluatierapport (pagina 71) heeft ongeveer twee derde van de respondenten die werkzaam zijn op zondag aangegeven het niet prettig te vinden om op zondag te werken. Bij degenen die niet op zondag werkzaam zijn is dat percentage zelfs 90%. Wat vindt de Minister van deze constatering? Betekent dit niet dat de nieuwe Winkeltijdenwet voor werknemers juist helemaal niet gunstig werkt? Wordt er wel echt rekening gehouden met de belangen van werknemers als zeer velen op zondag moeten werken, terwijl zij dit eigenlijk helemaal niet willen? Deelt de Minister de mening dat hier meer aandacht voor moet zijn bij de regelgeving rond de zondag(sopenstelling)? Hoe gaat de Minister dit doen?

De leden van de SGP-fractie lezen dat 24% van de werknemers zich onder druk gezet voelt om op zondag te werken, onder meer door de eis die de werkgever stelt, de dreiging van beëindiging van een contract of zelfs door zonder overleg ingeroosterd te worden. Deze leden vragen hoe de Minister er tegenaan kijkt dat één op de vier werknemers zich onder druk gezet voelt. Vindt de Minister het, mede in het licht van de Arbeidstijdenwet, aanvaardbaar dat werkgevers werknemers dwingen om op zondag te werken? Bovendien geldt voor werknemers dat een fors deel van hen werkt in winkels die op zondag niet open zijn. Dat betekent dat het aandeel werknemers dat zich onder druk gezet voelt vooral werkzaam is in winkels die wel op (elke) zondag open zijn. Deelt de Minister de constatering dat dit percentage bij die werknemers dus nog veel hoger ligt? Vindt de Minister dit passen in een benadering waarbij rekening gehouden wordt met de belangen van werknemers? Is de Minister bereid maatregelen te treffen om te voorkomen dat werknemers zich nog langer onder druk gezet voelen?

De leden van de SGP-fractie merken op dat er hier een belangrijke taak ligt voor de Inspectie SZW. Wordt er door de Inspectie SZW ook nadrukkelijk gekeken hoe werkgevers omgaan met de regelingen rond arbeidstijden op zondag? Wat gebeurt hier concreet aan? Is de Minister bereid te bevorderen dat er meer aandacht komt voor deze grote groep werknemers?

De leden van de SGP-fractie merken op dat bij werknemers vaak niet precies bekend is welke wettelijke regelingen en cao-bepalingen er gelden rond het werken op zondag en dat werknemers het recht hebben dit te weigeren. Deze leden vinden het belangrijk dat hier meer aandacht voor komt. Op welke manier gaat de Minister dit doen? Welke maatregelen

gaat de Minister nemen? Welke mogelijkheden ziet de Minister om te bevorderen dat werken op zondag in ieder geval alleen op volstrekt vrijwillige basis plaatsvindt?

De leden van de SGP-fractie constateren dat heel weinig gemeenten rekening houden met de belangen van werknemers. Wat vindt de Minister van het gegeven dat in slechts 18% van de gemeenten bij de gemeentelijke belangenafweging rekening gehouden wordt met de belangen van werknemers? Hoe verhoudt dit zich tot de toegezegde zorgvuldige weging van de verschillende belangen, zo vragen deze leden. Is het logisch om degenen die het werk in de praktijk moeten doen niet te consulteren in deze belangenafweging? Op welke manier gaat de Minister bevorderen dat deze belangen én de geconstateerde grote druk op werknemers door de gemeenten meegenomen worden in de evaluatie van de plaatselijke regelingen?

In dit verband wijzen de leden van de SGP-fractie uitdrukkelijk op de brief van de indieners Verhoeven en Van Tongeren van het initiatiefvoorstel tot wijziging van de Winkeltijdenwet in verband met het verruimen van de bevoegdheid van gemeenten om vrijstelling te verlenen van de verboden met betrekking tot de zondag en een aantal feestdagen, waarin zij aangeven dat onder de belangen die de gemeenten moeten wegen in ieder geval ook de belangen van de werknemers en de kleine winkeliers horen en dat zij er tevens bij betrokken dienen te worden (Kamerstuk 32 412, nr. 18). Hoe wordt bereikt dat hier in de praktijk concreet invulling aan gegeven gaat worden?

De leden van de SGP-fractie vinden het belangrijk dat er duidelijk inzicht is in de gevolgen voor winkeliers met geen of weinig personeel en de winkeliers met meer personeel. Zij krijgen de indruk dat de begeleidende tekst in het evaluatierapport bij figuur 37 (pagina 49) een heel ander licht op dit vraagstuk werpt dan het figuur zelf. Hoe verhouden tekst en toelichting zich tot elkaar, zo vragen deze leden. Kan hiervoor een nieuwe grafiek gegeven worden die wél duidelijk maakt dat veel kleinere bedrijven niet meer dan 21 koopzondagen willen?

De leden van de SGP-fractie merken op dat meer in het algemeen uit het evaluatierapport blijkt dat vooral de levensmiddelenbranche en het grootwinkelbedrijf de zondagsopenstelling waarderen. In kleinere bedrijven is er juist veel minder belangstelling voor. Gezien het feit dat velen om sociale of godsdienstige redenen niet op zondag open willen zijn, is de vraag relevant of de gewijzigde Winkeltijdenwet niet vooral werkt in het voordeel van de grote bedrijven. Deelt de Minister deze opvatting? Vindt de Minister het een gewenste ontwikkeling dat kleinere bedrijven hierdoor soms niet of moeilijk het hoofd boven water kunnen houden? Welke maatregelen neemt de Minister om de gevolgen van de gewijzigde wet te minimaliseren voor de kleinere ondernemers?

De leden van de SGP-fractie lezen in het evaluatierapport dat in 7% van de gevallen er sprake is van een boetebeding in het huurcontract. Deze fractie constateren dat de Minister in zijn reactie op het evaluatierapport eraan voorbij gaat hoe een dergelijke dwang zich verhoudt tot de vrijheid van de ondernemer, wat een belangrijk doel van het wetsvoorstel was. Is de Minister met deze leden van mening dat gedwongen openstelling op zondag, om welke reden ook, maar zeker ook door de verhuurder, in het licht van de hoofdregel van de Winkeltijdenwet dat de winkels op zondag gesloten zijn zeer ongewenst is? Welke concrete wettelijke en andere maatregelen gaat de Minister ondernemen om ervoor te zorgen dat er aan deze dwang een einde komt? Is de Minister bereid om alsnog ruimhartig

uitvoering te geven aan de motie Van der Staaij c.s. (Kamerstuk 34 550, nr. 21) die om zulke maatregelen vraagt?

De leden van de SGP-fractie constateren dat de Minister stelt dat in veel gevallen ondernemers onder een boetebeding uit kunnen komen als zij hierom onderbouwd vragen. Zij vragen waar de Minister dit standpunt op baseert. Uit het evaluatierapport blijkt immers dat dit slechts in 22% van de gevallen mogelijk is. Vindt de Minister dit «in veel gevallen»? Welke alternatieve mogelijkheden biedt de Minister de andere 78% van de winkeliers die dus niet onder een boetebeding uit kunnen komen?

De leden van de SGP-fractie merken op dat de Minister opnieuw stelt dat er sprake is van contractsvrijheid van winkeliers en dat zij kunnen onderhandelen over een boetebeding. Deze leden constateren dat die onderhandelingsruimte in de praktijk helemaal niet zo groot is als de Minister suggereert. Kan de Minister aangeven hoe vaak er bij nieuwe winkelcentra of bij nieuwe contracten sprake is van een dergelijk boetebeding? Is de kans niet groot dat winkeliers die niet op zondag open willen, of dit nu om economische, persoonlijke of godsdienstige redenen is, hierdoor geen winkel kunnen openen in een dergelijk winkelcentrum?

De leden van de SGP-fractie stellen het op prijs dat de Minister wel enkele niet-wettelijke maatregelen neemt. Zij vragen of de Minister duidelijkheid kan bieden wanneer het nieuwe modelcontract van de ROZ beschikbaar is. Is de Minister bereid erop aan te dringen dat dit spoedig gebeurt? Heeft de Minister er tevens op aangedrongen om in de modelcontracten helemaal geen gedwongen zondagsopenstelling op te nemen? Zo nee, waarom heeft de Minister dat niet gedaan? Verder zijn deze leden benieuwd naar de uitkomsten van de bespreking binnen de ROZ over het effectueren van boetebedingen. Is hier intussen duidelijkheid over? Is de Minister tevens bereid om ook in de richting van andere verhuurders, vastgoedbedrijven, e.d. die winkelpanden verhuren duidelijk te maken dat het ongewenst is om zondagsopenstelling af te dwingen? Welke maatregelen gaat de Minister daarvoor treffen?

Het valt de leden van de SGP-fractie op dat 4% van de ondernemers heeft aangegeven op zondag open te zijn vanwege contractuele afspraken met de verhuurder. Er is echter ook sprake van 26% van de gevallen (evaluatie-rapport figuur 38, pagina 50) waarin afspraken met de winkeliersvereniging de reden voor openstelling zijn. Heeft de Minister er duidelijkheid over of hier sprake is van vrijwillige afspraken of van min of meer door de (meerderheid van de) winkeliersvereniging opgelegde openstelling? Waarom wordt aan deze druk geen aandacht gegeven? Vergelijkbare vragen gelden ook bij het percentage van 19% dat als reden «promotie van het winkelgebied» opgeeft. Kan een dergelijk criterium worden gezien als «vrijwillige» openstelling?

II. Antwoord / Reactie van de Minister